

Vmbo Dienstverlening & Producten zet vol in op de praktijk

Praktijkgericht programma biedt leerlingen brede oriëntatie op loopbaan

Tekst: Brigitte Bloem, 26 september 2022

“Het praktijkgericht programma is een geweldige kans voor leerlingen van het huidige vmbo GL en TL. Ze kunnen zich breed oriënteren op een toekomstige loopbaan en daarbij praktijkervaringen opdoen met opdrachten van externe opdrachtgevers, zoals bedrijven, instellingen en organisaties uit de omgeving van de school”, vindt Barbera Wiersma, directeur van het Platform vmbo Dienstverlening en Producten.

Vanaf 2024 is het mogelijk om een praktijkgericht programma in de bovenbouw van de GL en TL aan te bieden. Alle leerlingen volgen dan naast algemeen vormende vakken een praktijkgericht programma. Op dit moment wordt gewerkt aan de ontwikkeling en invulling van verschillende praktijkgerichte programma's. In de aanloop hiernaartoe ondersteunt

het Platform vmbo Dienstverlening en Producten (D&P) vmbo-docenten, schoolleiders en directies van de bij deze netwerkorganisatie aangesloten scholen om invulling te geven aan het praktijkgericht programma D&P. Vmbo BB, KB en GL kennen tien profielen, vmbo TL heeft vier profielen. Ongeveer dertig procent van de vmbo-leerlingen, ruim 30.000 leerlingen, volgt

het profiel D&P. “Sommige leerlingen weten al op jonge leeftijd wat ze willen worden, maar veel van hen ook niet”, legt Barbera uit.

“Het profiel D&P is breed vormend en is ontwikkeld om leerlingen kennis te laten maken met zoveel mogelijk vakgebieden. Daardoor krijgen ze ruim de tijd om hun interesses en talen-

“Als je vanuit de praktijk op een probleem stuit, dan wil je die theorie ook weten!”

Barbera directeur van het Platform vmbo Dienstverlening & Producten.

ten te ontdekken. Het praktijkgericht programma sluit heel mooi aan bij de grondgedachte van D&P. Daarom waren we direct enthousiast over deze ontwikkeling.”

Good practices

Barbera vervolgt: “Vanaf 2019 zijn we met een twintigtal scholen na gaan denken over de invulling van het praktijkgericht programma D&P. We hebben vanaf het begin veel overlegd met curriculumontwikkelaars van SLO die zich met de ontwikkeling van het conceptexamenprogramma van het praktijkgerichte programma bezighouden.” Een flink deel van de bij het platform aangesloten scholen biedt binnen de theoretische leerweg, bovenop het reguliere bovenbouwprogramma, al het profielvak D&P aan, een soort vmbo-TL-plus. “Daarom konden we ook meteen starten met het delen van ervaringen, van good practices”, licht Barbera toe. “Deze scholen organiseerden dit zelf al vanuit hun visie dat de algemeen vormende vakken de leerlingen onvoldoende bagage leverden voor de arbeidsmarkt. Met de kennis en ervaring van deze scholen kunnen we bijvoorbeeld de categoriale mavo’s helpen om hun praktijkgerichte programma’s goed vorm te geven.”

Webinars

Samen met SLO heeft het platform sinds 2020 een flink aantal webinars georganiseerd waarin medewerkers van beide organisaties uitleg gaven over hun voorbereidingen op de invoering van het praktijkgericht programma D&P. Er was veel animo voor de webinars. Barbera: “De deelnemers hebben we gevraagd om feedback te geven op de startdocumenten en later op het conceptexamenprogramma van het praktijkgericht programma D&P. Daar kregen we telkens veel waardevolle reacties op. We merken een grote betrokkenheid. De scholen willen echt meedenken.” Vervolgens zijn er webinars georganiseerd, waarin enkele pilotscholen vertellen over hun ervaringen. “Deze sessies met pilotscholen hebben we ook opengesteld voor niet-leden. Ook deze sessies waren stevast een groot succes. Scholen snappen dat deze nieuwe opzet werkt voor leerlingen. Het helpt leerlingen om hun toekomst zorgvuldig uit te zetten, en daar gaat het om”, stelt Barbera. Ook niet-pilotscholen kunnen zich voorbereiden op de invoering van het praktijkgericht programma, bijvoorbeeld door deel te nemen aan scholing via bijscholingvmbo.nl. Het Platform vmbo D&P biedt geen

scholing aan in de vorm van cursussen, maar stimuleert wel het informeel leren door bijeenkomsten waarin de pilotscholen zich presenteren.

Betekenisvolle context

Barbera wil benadrukken dat scholen die D&P al aanbieden in de gemengde leerweg niet aan een volledig nieuw onderwijsprogramma beginnen. “In de meeste gevallen is het een kwestie van anders organiseren en onderdelen samenvoegen. Je maakt gebruik van de dingen die je al doet en die voeg je samen tot een praktijkgericht programma.” Ook de samenwerking met de docenten van de algemeen vormende vakken vindt Barbera belangrijk. “Bepaalde onderdelen van avo-vakken kun je prima bij het praktijkgericht programma inzetten. Vakken als Nederlands, Engels, wiskunde, natuurkunde en biologie worden voor leerlingen boeiender als ze de betekenis van het geleerde ervaren en beseffen.

Wij adviseren de scholen dan ook dat de beroepsgerichte docent zich buigt over de vraag hoe in de praktijkopdrachten onderdelen van avo-vakken kunnen worden verweven en dat de docent van een algemeen vormend vak bekijkt welke onderwerpen en onderdelen

“Sommige leerlingen weten al op jonge leeftijd wat ze willen worden, maar veel van hen ook niet.”

uit zijn of haar vak toegepast kunnen worden bij praktijkgerichte opdrachten, waardoor ze een betekenisvolle context krijgen.”

Onderbouw

“Binnen het Platform vmbo D&P vinden we het belangrijk dat ook al in de onderbouw toegewerkt wordt naar het praktijkgericht programma”, stelt Barbera. “Dat kan heel goed in het Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding-gedeelte van het onderwijsprogramma. Je kunt in de onderbouw al prima allerlei vaardigheden oefenen die in het praktijkgericht programma in de bovenbouw verder ontwikkeld worden. Ons platform heeft hiervoor de methode ‘Op Expeditie’ ontwikkeld, die docenten handvatten biedt hoe je dat kunt doen en die ingaat op allerlei loopbaancompetenties. We zijn deze methode nu voor bredere toepassing aan het bewerken, zodat het ook bruikbaar is voor

leerlingen die straks een praktijkgericht programma gaan volgen.”

Samenwerking met het bedrijfsleven, instellingen en organisaties

“Maak gebruik van de kennis en contacten met het bedrijfsleven, instellingen en organisaties die er al zijn op school”, adviseert Barbera. “De stagecoördinatoren BB/KB onderhouden doorgaans al intensief contact met deze externe partners. Het is onwenselijk en ook niet effectief als elke docent apart contact zoekt met bedrijven voor praktijkopdrachten. Geef het in handen van één of enkele coördinatoren. Werken met vaste contactpersonen levert gewoon de beste praktijkopdrachten op. En door die mooie praktijkopdrachten snijdt het mes aan twee kanten. Als onderwijs en de externe partners nauw samenwerken, kun je met je onderwijs veel flexibeler inspringen op de veranderingen in de arbeidsmarkt in de regio.”

(Les)materiaal beschikbaar

Onlangs heeft het Platform vmbo D&P succesfactoren en do's en don'ts voor het ontwikkelen van goede praktijkopdrachten geïnventariseerd en beschikbaar gesteld aan de leden. Ook is een informatiefolder beschikbaar voor bedrijven, waaraan elke school eigen contactgegevens kan toevoegen. Een folder voor mbo's en basisscholen is in ontwikkeling. Zowel ter informatie over het praktijkgericht programma D&P, als voor mogelijke opdrachtgevers binnen het primair onderwijs en de mbo-instellingen. Vanaf dit najaar zijn de folders te downloaden van de website van het platform (ook voor niet-leden). “Bovendien hebben we meer dan tachtig contextrijke praktijkopdrachten opgehaald bij scholen. We hebben de opzet beschreven en contactgegevens van de uitvoerende docenten toegevoegd, zodat collega's van andere scholen bij hen terecht kunnen voor meer informatie. Het document is beschikbaar voor onze leden. Elf van de praktijkopdrachten hebben we ook beschikbaar gesteld voor niet-leden.

In bijgaand kader beschrijven we de ontzettend leuke en leerzame praktijkopdracht ‘Het filmfestival van Da Vinci College Leiden’.

Meer informatie?

Surf voor meer informatie en inspiratie naar de website van het platform:
<https://platformdenp.nl>

Voorbeeld van een praktijkopdracht D&P

Het filmfestival van Da Vinci College Leiden

Tekst: Eva Voncken

Lights, camera, action! Niet alleen je eigen film maken, maar ook nog eens vertonen aan publiek in een echte filmzaal. Hoe cool is dat!? Het vierde leerjaar van basis- en kaderleerlingen van het Da Vinci in Leiden staat in het teken van de integrale praktijkopdracht, waarin theorie en praktijk nauwer dan ooit tevoren op elkaar aansluiten. Dat maakt het voor leerlingen een levensechte, en vooral ook onvergetelijke (leer)ervaring. Voor de docenten is het af en toe wel kunst- en vliegwerk, vertellen sectieleider D&P Marieke Vonk en collega-docent D&P Jan Willem Koper.

“We hebben ons laten inspireren door Leiden Shorts, een filmfestival van de korte film”, vertelt Marieke. Leerlingen bezoeken eerst een film over realiteit en fictie en gaan daarna zelf aan de slag om korte filmpjes te maken. Ze krijgen een introductie in verschillende filmgenres en soorten films, van abstract tot animatie tot voorlichtingsfilmpjes. De korte film is een ideaal middel voor onze leerlingen om hun eigen verhaal te vertellen.”

Wall of fame

Alles wat bij een film maken komt kijken komt aan bod: De vierdejaars maken storyboards, scripts, oefenen cameratechnieken en camerastandpunten. Ze filmen korte scenes en kiezen wat voor soort film ze gaan maken. Vervolgens verzamelen ze “uren en uren” filmmateriaal. Hun zelf ontworpen filmposter krijgt een plek op de Wall of fame tussen de échte filmposters. Leerlingen leren een website maken, leren presenteren en hun film promoten. In de laatste periode organiseren ze het Da Vinci Short Filmfestival in een echte bioscoop, met catering en al. In perioden van acht weken komen alle D&P-modules in de praktijkopdracht aan bod. “Elke week is er een aantal vaste, zelfgeschreven kleinere praktijkopdrachten in

blokken van 10 uur. In die perioden zijn de 45-60 leerlingen onder begeleiding van de D&P-docenten en een onderwijsassistent alléén maar met film bezig”, vertelt Marieke. “Ons D&P-programma heeft zich ontwikkeld tot een doe-programma,” vervolgt Jan Willem. “Alle theorie is nu aan een opdracht gekoppeld. Een week staat bijvoorbeeld in het teken van storyboarden en scripten. In zo’n week hebben ze uitleg gekregen over verschillende genres en kiezen ze hun favoriet. Omdat ze zelf de beeldkaders moeten gebruiken en een script moeten schrijven, vergeten ze de theorie ook niet meer: als je vanuit de praktijk op een probleem stuit, dan wil je die theorie ook weten!”

Aan het stuur

In groepjes van drie bedenken leerlingen een idee en een plan. Het editen van de film gebeurt individueel. Dan zie je dat dezelfde opnames in drie totaal verschillende filmpjes kunnen resulteren! “Leerlingen zijn heel trots”, zegt Jan Willem, “je móet echt steeds komen kijken. Leerlingen die voor andere vakken weinig gemotiveerd zijn -eufemistisch uitgedrukt- doen het heel goed in deze opdracht en blijven ook na de les hangen.”

Door deze manier van werken is ook onze visie op D&P veranderd, signaleren beide docenten. In het verleden lukte het minder goed om leerlingen persoonlijk aan bod te kunnen laten komen bij de hoeveelheid techniek in D&P. In deze opdracht lukt dat wel. Marieke is erin geslaagd om acht 3D-printers naar de school te halen. De school werkt met professionele programmatuur en programma’s die ook in het mbo gebruikt worden. De omgeving is daarmee uitdagender geworden voor leerlingen. “Wij zijn ook zelf onderzoeker geworden. We ontdekken samen met de leerlingen en scheppen de kaders om veel meer door leerlingen zelf te laten bepalen en in te kleuren.”

Meer weten over deze opdracht?

Neem contact op met:

Marieke Vonk

mavo@davinci-leiden.nl of

Jan Willem Koper

jkop@davinci-leiden.nl

Kijk voor deze en andere opdrachten op <https://platformdenp.nl/d-p-onderwijs/publicaties2/>